

SocialdepartementetSocialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag till Socialstyrelsen att betala ut statsbidrag till regioner och kommuner för utökad verksamhetsförlagd utbildning

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut statsbidrag till regioner och kommuner för ökat antal veckor för verksamhetsförlagd utbildning (VFU) på sjuksköterskeprogrammen. Ansökningar från regioner och kommuner ska ha kommit in till Socialstyrelsen senast det datum som myndigheten bestämmer.

Socialstyrelsen ska senast den 31 oktober 2025 lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Redovisningen ska innehålla:

- en sammanställning över antalet s.k. VFU-veckor och placeringar som har genomförts i respektive regions eller kommuns regi under vårterminen 2024 och vårterminen 2025,
- fördelning av medel och hur stor del av den totala ökningen av antalet VFU-veckor som respektive kommun och region har stått för,
- en sammanställning över insatser som främjar kompetens hos handledare och andra pedagogiska funktioner, i verksamheterna där sjuksköterskestudenter utbildas.

För uppdraget får Socialstyrelsen under 2025 använda totalt 229 150 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2025 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 12 Kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården. Av dessa medel ska

228 650 000 kronor fördelas till regionerna och kommunerna och 500 000 kronor får användas för Socialstyrelsens kostnader för administration och uppföljning i samband med uppdraget.

Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2025.

Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2026 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Personalen är hälso- och sjukvårdens viktigaste resurs. För att öka tillgången på personal med rätt kompetens krävs en bättre arbetsmiljö och bättre förutsättningar för utveckling i arbetet. Regeringen anser att det nationella åtagandet för kompetensförsörjning måste stärkas och har därför gett Socialstyrelsen och Nationella vårdkompetensrådet ett uppdrag att ta fram förslag till en nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning (S2023/00256). Uppdraget redovisades den 31 maj 2024 och Nationella vårdkompetensrådet presenterade då 25 olika förslag till insatser för att förbättra kompetensförsörjningen i Sverige. Förslagen handlar bland annat om att säkerställa tid och resurser för kompetensutveckling och ge ökad möjlighet till karriärvägar för att attrahera, utveckla och behålla vårdpersonal. I maj 2024 ändrade regeringen uppdraget och Socialstyrelsen gavs därmed i uppdrag att, genom Nationella vårdkompetensrådet, inhämta synpunkter, anpassa, förankra och säkerställa att planen bidrar till att stärka vårdkapaciteten. Det ändrade uppdraget slutredovisades den 25 februari 2025.

Bristen på legitimationsyrkena sjuksköterska, specialistsjuksköterska och röntgensjuksköterska har ökat enligt en majoritet av regionerna enligt Socialstyrelsens årliga rapport om tillgång och efterfrågan på legitimerad personal i hälso- och sjukvården. Olika typer av insatser behöver göras, bl.a. förändrade arbetssätt, insatser för att öka attraktiviteten som arbetsgivare och översyn av utbildningar och fortbildningar för att bättre möta

vårdbehoven. Hänsyn behöver också tas till förändrad demografi och nya behov som uppstår genom den tekniska och medicinska utvecklingen.

Grundutbildningen till sjuksköterska är en av de största utbildningarna som leder till yrkesexamen i högskolan i Sverige sett både till antal registrerade studenter och antal examinerade. Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är en central del av grundutbildningen till sjuksköterska. En förutsättning för en utbyggnad av sjuksköterskeutbildningen som kan möta behoven av legitimerade sjuksköterskor inom hälso- och sjukvården, är tillräcklig tillgång till VFU-platser bland regioner och kommuner. Utredningen om samordnat arbete för fler platser för verksamhetsförlagd utbildning i sjuksköterskeutbildningen (U 2022:07) menar att avsaknad av utbildningsstödjande strukturer för utbildning av och stöd till handledare, som endast regioner och större kommuner i nuläget har etablerat, utgör ett hinder för ökat antal VFU. För att verksamheterna ska kunna ta emot studenter behövs legitimerad vårdpersonal som är erfaren, med pedagogisk kompetens och som kan ansvara för undervisning och handledning av studenter. Arbetsgivarna behöver därför genomföra insatser som stärker kompetensutvecklingen.

Regeringen har tidigare gett Socialstyrelsen särskilda uppdrag för att öka incitamenten att ta emot fler sjuksköterskestudenter under VFU (S2022/02783, S2023/00489 och S2024/00806). Av Socialstyrelsens redovisningar av uppdragen framgår att det skett en ökning av både VFU-veckor och antalet platser i regioner och kommuner. Socialstyrelsen bedömer därmed att syftet med de tidigare satsningarna har uppnåtts.

Regeringen ser att det finns skäl att vidta ytterligare åtgärder för att komma till rätta med bristen på sjuksköterskor. Socialstyrelsen får därför i uppdrag att betala ut statsbidrag till regioner och kommuner för utökat antal VFU-veckor och kompetensutvecklande insatser.

Avsikten är att antalet legitimerade sjuksköterskor på sikt ska öka och därmed stärka den framtida kompetensförsörjningen av sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor inom hälso- och sjukvården.

På regeringens vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Ellinor Östensson

Kopia till

Finansdepartementet/BA
Utbildningsdepartementet/UH
Kammarkollegiet
Nationella vårdkompetensrådet
Sveriges Kommuner och Regioner